**Utlåtande GrUU 3/2019 rd– RP 9/2019 rd**

# Grundlagsutskottet

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 70 och 76 § i lagen om småbarnspedagogik**

**Till kulturutskottet**

## INLEDNING

### *Remiss*

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 70 och 76 § i lagen om småbarnspedagogik (RP 9/2019 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till kulturutskottet.

### *Sakkunniga*

Utskottet har hört
- regeringsråd Janne Öberg, undervisnings- och kulturministeriet
- lagstiftningsråd Johannes Heikkonen, justitieministeriet
- forskardoktor, juris doktor Anu Mutanen
- professor Olli Mäenpää.

## PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att den övergångsbestämmelse som reglerar ibruktagandet av en informationsresurs inom småbarnspedagogiken ändras.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt på hösten 2019.

Propositionen innehåller inget avsnitt om bedömning av lagförslagets förhållande till grundlagen.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

*Utgångspunkter för bedömningen*

Regeringen föreslår att den övergångsbestämmelse i lagen om småbarnspedagogik som reglerar ibruktagandet av en informationsresurs inom småbarnspedagogiken ändras. Lagen om småbarnspedagogik har kommit till med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 17/2018 rd).

Propositionen innehåller inget avsnitt om bedömning av lagförslagets förhållande till grundlagen.

Enligt 74 § i grundlagen ska riksdagens grundlagsutskott ge utlåtanden om grundlagsenligheten i fråga om lagförslag som föreläggs utskottet samt om deras förhållande till internationella fördrag om mänskliga rättigheter. Av grundlagsutskottets konstitutionella uppdrag följer enligt statsrådets anvisningar för utarbetande av regeringspropositioner att ett avsnitt om propositionens förhållande till grundlagen ska skrivas, om lagförslaget innehåller en eller flera bestämmelser vars grundlagsenlighet eller förhållande till en förpliktelse som gäller mänskliga rättigheter behöver bedömas. Om det råder osäkerhet om huruvida avsnittet behövs, ska det hellre skrivas än lämnas bort (se också GrUU 19/2016 rd, s. 3). Avsnittet om lagstiftningsordning erbjuder också riksdagen viktig information som bas för en bedömning av huruvida propositionen bör behandlas i grundlagsutskottet (GrUB 8/2015 rd, GrUU 4/2015 rd, GrUU 1/2015 rd, GrUB 2/2001 rd, s. 3–4, och GrUU 57/2006 rd, s. 3).

Grundlagsutskottet har upprepade gånger påpekat att statsrådet bör fästa särskild uppmärksamhet vid att bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna behandlas som sig bör i motiven till lagstiftningsordningen (se också GrUU 39/2016 rd, s. 6, GrUU 38/2016 rd, s. 3 och GrUU 19/2016 rd, s. 2—3). Utskottet vill också nu uppmärksamma statsrådet på behovet att följa anvisningarna för utarbetande av regeringspropositioner när motiven till lagstiftningsordning skrivs.

*Ikraftträdandebestämmelserna*

Regeringen föreslår att övergångsbestämmelsen i 76 § i lagen om småbarnspedagogik ändras så att bestämmelser om inträdandet av ansvaret för att föra in uppgifter i informationsresursen inom småbarnspedagogiken i fortsättningen utfärdas genom förordning av statsrådet, med undantag av den skyldighet att föra in uppgifter som avses i 76 § 1 mom. När det gäller inträdandet av ansvaret för att föra in uppgifter föreslås det att bestämmelserna delas in enligt uppgiftskategori, på samma sätt som i den gällande lagen. För privata serviceproducenter föreslås det i överensstämmelse med nuläget bestämmelser om en senare tidpunkt för ansvarets inträde i fråga om införande av vissa uppgifter än för kommuner och samkommuner. Avsikten är att genom förordning utfärda bestämmelser om när ansvaret för att föra in uppgifter inträder så att kommuner och samkommuner ska föra in de uppgifter om personalen som avses i 70 § 2 mom. ett år senare än enligt de gällande bestämmelserna. Till övriga delar motsvarar inträdandet av ansvaret enligt förordningen det som föreskrivs i 76 § 2—4 mom. i lagen om småbarnspedagogik.

Det föreslagna bemyndigandet att utfärda förordning har betydelse med avseende på 79 § 3 mom. i grundlagen. Det momentet föreskriver att det av en lag ska framgå när den träder i kraft. Av särskilda skäl kan det anges i en lag att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms genom förordning. Det kan vara fråga om särskilda skäl exempelvis om de olika delarna av ett större lagstiftningskomplex ska träda i kraft vid samma tidpunkt och då det när lagen stiftas ännu inte är möjligt eller ändamålsenligt att fastställa tidpunkten (RP 1/1998 rd, s. 130–131, se också GrUU 44/2018 rd, s. 4, och GrUU 7/2005 rd, s. 11/II). I sin praxis har grundlagsutskottet ansett att också en koppling av ikraftträdandetidpunkten till Finlands internationella förpliktelser eller exempelvis EU-lagstiftning utgör ett sådant särskilt skäl (se t.ex. GrUU 36/2010 rd, s. 3/I, GrUU 21/2007 rd, s. 2/II, och GrUU 46/2006 rd, s. 3/II).

I propositionen motiveras behovet att ändra 76 § med att ibruktagandet när det gäller personaluppgifterna inom småbarnspedagogiken inte kan genomföras enligt den tidtabell som föreskrivs i lagen. Förberedelserna för att ta i bruk informationsresursen har inte framskridit enligt planerna när det gäller integrationen av informationssystemet och kommunernas beredskapsnivå för överföringen av uppgifter. Enligt propositionen är en förordning i jämförelse med en lag ett mer flexibelt sätt att ta i beaktande faktorer som inte går att förutspå och som kan påverka integrationen av informationssystemet och hela genomförandet av informationsresursen.

Grundlagsutskottet har ansett att orsaker som gäller tidsplanerna för sådana administrativa åtgärder inte uppfyller kravet på särskilda skäl i grundlagens 79 § 3 mom. Föranstaltningar av detta slag hör till det normala lagstiftningsarbetet, och den behövliga tiden kan reserveras när beslut fattas om ikraftträdandet i samband med stadfästelsen av lagen (GrUU 11/2014 rd, s. 7/II, GrUU 4/2014 rd, s. 5/II, och GrUU 7/2005 rd, s. 11/II). Utskottet menar att det saknar relevans för bedömningen att det här handlar om att bevilja tilläggstid för verkställighet av redan gällande bestämmelser. Med andra ord måste 76 § 2 mom. i lagförslaget ändras för att det ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning till dessa delar. Grundlagens 79 § 3 mom. är inget hinder för att bestämmelserna på lagnivå utformas som i det utkast till förordning som bifogats propositionen.

## FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet anför

> *att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men bara om utskottets konstitutionella anmärkning till 76 § 2 mom. beaktas på behörigt sätt.*

Helsingfors 24.9.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johanna Ojala-Niemelä sd
vice ordförande Antti Häkkänen saml
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Maria Guzenina sd
medlem Olli Immonen saf
medlem Anna Kontula vänst
medlem Markus Lohi cent
medlem Mats Löfström sv
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Sakari Puisto saf
medlem Wille Rydman saml
medlem Heikki Vestman saml
medlem Tuula Väätäinen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Mikael Koillinen.